

Forfatter: Baggesen, Jens

Titel: Medfartenn til Helvede

Citation: Baggesen, Jens: "Medfartenn til Helvede", i Baggesen, Jens: *Blandede Digte. 2. Samling. - 1903*, udg. af A. Arlaud , 1889-1903, s. 256. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-baggesen05tom-shoot-workid57746/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Blandede Digte. 2. Samling. - 1903

III.

Medfarten til Helvæde,

eller

Naturens Ars poetica.

Jeg til min Muse.

Klosterboen.

Det meget seene Svar, min Søde!
Du mig har oekonomist sendt
Med den usødelige Jøde
(Som ikke var mig ubekendt),
Er kort, og koldt, og i en Tone,
Der kunde siges meget om — —
Som om for Breve fra en Kone
Postperge i Betragtning kom!
Som om jeg ikke glad opveied
Hvert Ord fra dig, min Snut, med Guld —
Og ei derfor med Lyft udveied
Hver Trevel, jeg eier, eller eied,
fra Støvelhæl til Hattespild!
Jeg priser vel Deconomien;
Men naar dens Forbud strækker sig
Til Huusbehov i Poesten,
Behoid Deconomie for mig!
Den Skald, som lægger sig for Anfer
I sammes borgerlige Bæl,
Istedenfor at male Tanker,
Tilfaldt vil male bare Blæk.
Jeg laer alt længe Dinen fare —
Selv Snuus jeg holder Maade med;
Men aldrig lærer jeg at spare
Paa Rimm, og Sang, og Kærlighed.
Vær du kun rolig hift, min Putte!

Saa vidt vil aldrig gaae min Aed —
 Jeg haaber, jeg med dem kan rutte
 Hermede lyttig til min Død.
 For Aesten er den Plan dig værdig,
 Ved Hielp af Evighedens Schmaus
 En stadig Postgang at faae færdig
 fra dit Elysium til Aau's,
 Hoor i et Baghuus jeg logerer
 Paa næsten Pebersvønde-Veis;
 Mig selv opvarter og barberer
 Og tænker paa dit Paradiis.

Da vil da, jeg dig skal forklare
 Med reene Ord, hvad jeg forstaaer
 Ved Brogene, hvormed du gaar,
 Ved al den udenlandste Skare,
 De Svælg, de Klipper, og den fare,
 Hoorfor jeg beder dig i Aar
 Og siden vel at tage vare —
 Velan! jeg vil da sige dig
 Min Mening ganske tydelig.

Mig synes, Digteren bør mere
 Sit Selstak lidt paa Livets Dei;
 Jeg derfor ei det lange Store
 Kan lide; thi det morer ei —
 Mig synes, at han bør i Sange
 Sin Næstes Mand opmuntre lidt;
 Jeg derfor ei det store Lange
 Kan udstaae; thi det fæder lidt —
 Mig synes, at hans høje Stemme
 Bør være Tidens ædle Tolk.
 Og at hans Mand bør være hjemme,
 Hvis han vil synge for sit folk —

Mig synes endelig, at Gaaden,
Som læses bør i Poesie,
Er ikke Knuden selv, men Naaden,
Som Knuden løses paa dert.

Men sig mig, Haanden paa dit Hjerte,
Har du dig aldrig mangen Gang
Tilladt lidt vel for megen Prang
Med fremmed Salighed og Smerte?
Har ingentid din høie Sang,
Tildeels for søgt, tildeels for lang?

Bag Katters og Keruffers Grave
Paa søndre Siden af den Elv,
Der flyder bag om Unguls Havn —
Langt fra Korsøer og fra dig selv,
fuld af en tydt Entusiasmus,
Du gjorde dig engang til Rasmus,
Og streg i høie Tordenstrald
Om Rhinens og om Rhonens fald —^{*)}
I tolv forfærdelige Sange,
Hvis næsten Sleipnerste Gallop^{**)}
Med Seyfodtrampen ei holdt op,
Du gjorde halve Verden bange
for Svindelen paa Stræfhorns Top —^{***)}
I andre fem, endskiønt lidt mindre,
Dog noget nær af samme Sort,
Du løb, saavidt jeg kan erindre,

*) Stifler paa høie Kapitler i Labyrinten, og paa ubeslilte af mine tydtte Oder.

**) Sleipner, Odins Hest, havde otte fødder; Hexametret, som bekiønt, har kun eet Par mindre.

***), Stifler paa min Parthenais, eller Sungen om Jomfruen, et episk Digt i tolv Sange, paa tydt, hvort Skuepladsen er Alperne.

Gud veed hvorhen paa Havet bort;
 Paa seerte Limen og fædte
 — Da lidt til Helvede du kom
 Paa vaade Veien der —*) og ledte,
 Med Coof, jeg veed ei meer hvorom —
 formodentlig om Krigs-Spektakler,
 Om Heitedaad, og Død, og Dom,
 Og andre Helvedes Ultrakler,
 Som der kan siges meget om.
 Vel veed jeg, at af alle Pligter,
 Hvis ellers Dold og Mord er Pligt,
 Den stærste, for den store Digter,
 Er den: at udbasune sligt;
 Vel veed jeg, at hans Pen bør fræbe,
 Med uførtreden Sved og Hu,
 for alting: at opvække Gru —
 fra Graven frem igien at flæbe
 Hvert Liig, og nok engang endnu
 De Dræbte kunstigen at dræbe,
 Mens, Haaret reift, med Hal og Hu!
 Med vilde Blit, og blodig Læbe
 han bider Penmen selv ihu,
 for at faae Næsten til at flæbe —
 Jeg veed den Lov saa got som du.
 Jeg veed, at i det dygtig Høie:
 Som nye Ridder-Epopeer,
 Tragedier og saadant meer,
 En Digter have maa Shak-Deer,
 Shak-Paul, og gamle Shak-Homer,
 Ja selv Shak-fanden, i Maneer

*) Stiller paa Oceania, et andet tydt episk Digt, hvoraf fem
 Sange, der især indeholde en Beskrivelse paa Middagslinien og en
 ny fremstilling af de underjordiske Boliger, findes trykte i mine
 „Saiideblumen“.

Og Maade, meer end Gud, for Die --
 Thi Død er eengang Livets Lyst,
 Og store Sjaeles største Glæde
 Naturlignits, næst blodig Dyst.
 I Krig, er den: i Fred at græde --
 Hver Digter finde bør et Horn
 Som det, der efter Sagn tilforn
 Blev bragt til Hakon Jarl hin Døde,
 Hvorpaa det Sprog fra tusind Aar
 I gyfelige Runer staaer:
 „Giv Guderne det Beste, Bonde!“
 Og Digteren har ganske Ret,
 Naar han, som Helten, tolker det:
 Giv, hvad du finder uden Plet:
 Uskyldigheden selv (og sæt,
 Den og var spiret af din Æt)
 Sit Vanskaar! forstaae mig ret:
 Saae din Medlidenhed for Panden,
 Og giv den hele Verden Fanden!
 Hvis du det ei formaaer i Daad,
 Som Jorden ret i Blod kan bade,
 Saa skænk dog Næsten blodig Graad
 Paa gyfelige trykte Bladel
 Hvis du ham ei kan pine slemt
 for Alvor, og dig lykkes ikke
 Ham tragisk dybt ihjel at stifte,
 Søg i det mindste ham at prikke
 Tildøde med lidt tragisk Skiemt! --
 Det veed jeg udenad, min Muse!
 Den Digterlære gav mig alt
 Et Eventyr, mig blev fortalt
 Som Barn, og som, jeg got kan huse,
 Med Slag af en forelskt Empuse,
 Mig hjertet slog saa sødt in,
 At jeg, trods alle Dæmles Drimmel,

I dets forunderlige Himmels,
 Halvdød af Angst, besvint af Gru,
 Bad henlig Manden eller Konen
 (Thi jeg har ganske glemt Personen)
 Fortælle saadan' eet endnu.
 Det er den, paa den hele Klode,
 Fra Syen til Monomotapa,
 Beständig, trods hver anden Mode,
 Vedtagne, glænske, gamle, gode
 Naturens Ars poetica:
 Med Blod af Haanden, Sved af Panden,
 I Runer paa dit Skriverbord,
 Som i Ruiner af en Jord.
 Forfrin din Staal fra Gud til Janden!
 Hver Helt og Digter, som blev stor,
 Fra Attilas Tid til Helved foer.
 Selv Herkules jo maatte stige,
 For at udføre sin Idee
 Til en heroisk Epopæe,
 Med i det skuntle, gyselige,
 Mynærnte underjordste Rige,
 Og spise det, før han fik alt.
 Aldeles som det burde være,
 Net sat paa fode til sin Ære,
 Med Satan først en Skæppe Salt.
 Sorg er Betingelse for Glæde;
 Med Qval man kieber hver en Fryd;
 Eedt Synd maa gaave foran for Dyd;
 Og før vi smile, maa vi græde.
 Dermed begynder og, til Nød,
 (Thi det er lidt mod hvad der siden
 Maa til af Caarer) Stor og Eiden,
 Alt første Gang i Moders Skød:
 Et blot den Mand, der blev til Pligter
 Som dem, der fordres af en Digter,

Men hør, som overalt blev fød,
 Begynder Livet med lidt Død.
 Den Sandhed er som Fod i Høse;
 Men, bedste Dige, hør mig ud!
 Du lystre kan det store Bud,
 Og tomme Fru Pandores Poie
 Med meget mindre Høvedbrud —
 Foruden just at gaae dit Skud
 fra mig, dig selv, og gode Venner
 Til ferne fremmede Gøttemer
 I frojt og heede, Storm og Slud.
 De Hælvedtange, dig maa stemme,
 for dine Strænge høit at stemme
 Til en harmonisk Tylleklang,
 Du finder ganske rolig htemme,
 Samt alstfens Stof til deilig Sang.
 Naar du vil lede ret engang
 I eget Hus, i eget Stemme,
 Du aldrig komme kan i Trang
 for nok til Nødtørst af det Stemme.
 Hvis i din egen Syepung sprang
 En Masse kun, den hele Prang
 Elendigheder, smaa og store,
 Som Zeus til Medgift gav Pandore,
 Drat efterhaanden, een for een,
 Ned for din fod, og blev til Steen,
 hvorpaa den vilde snart sig stode,
 Ja maasse svulme, hovne, bløde,
 Trods Manglen paa hvert andet Møde,
 Trods Manglen paa hvert fremmed Mæen —
 De Steene snart dig blev til Dværge,
 Hver af dem til en iffoldet Trolde,
 Og ved at see paa deres Skjold
 En Smule længe, tør jeg sværge,
 De blev tilsidst til lutter Bierge,

Dg hvert en Kæmpe med sit Værg —
 Saa du fik No' af Mord og Vold
 Og Afsgrundsdaup og Hekkalue
 Her i din egen Dagligstue,
 Tak skee den stærke Phantastie,
 Du har, som alle andre Vi,
 Der i det mindste Pillerie
 Den hele store Verden stue.

Her, o min Smal! mit Got! mit Liv!
 Min væne Møel min Brud! min Vid!
 (Lær af de mange fialne Navne,
 Hvor jeg umuelig dig kan savne,
 Du Søde, til min Tidsfordriv!)
 Her har du mine ringe Tanke
 Om Menet til din fremtidsang —
 Om hvad der her i Verden vanker
 Af Optrin værd din Harpes Klang.
 Læg dig i Havnen her for Anker!
 Tag Seilet ind, og luf i Kaas
 Selv din Kahytør! Lad derude,
 Hvor Jordens Jetteborne tude,
 Og Havets Kæmpeølger slaes,
 Sig tumle hver en Hesteblaade
 Af nye og gamle Orlogsbaade,
 Der gaee tilfjids! dog uden Naade
 Den Russtæles og vores Kaas.
 Ifredenfor af dem at ligge,
 Hvad dog for Sedler ei kan faaes,
 Lad dem, du Fredens Engell ligge
 Til feldts i deres eget Vaas.
 Læg for bestandig af den Vane,
 Til fjerne Kyster at omflane!
 Bliv hos mig, som en stille Svane,

At ingen meer hos dig skal ane
Fjærvingen af den vilde Gaas. — —

Men fyren, som sig aldrig rager,
Staaer alt og tripper i min Dør,
Og sfter, at ham Charon tager
Ei med, hvis han ei kommer, ser
Hans Baad er fuld: „Jeg maa sku løbe,
„Som jeg var pidsket af en Svøbe,
„For snart at komme til Korsær!
„Forfeiler jeg den gode Bær,
„Maa jeg med alle mine Sager,
„Trods al min Piben og min Sang,
„Sku ligge der til næste Gang,
„Og seå Profitten fanden tager.“
Saa raaber han, og truer med,
Hvis jeg ham ikke „Pislen“ giver
flur, som den er, at gaae afsted.
Farvel, du Søde, dal Du sriver
Mig een med fyren næste Gang!
Og — ikke sandt? — den næste bliver
Lidt mindre kold, og meere lang?